

4.4.2017
HUS/1093/2017

Valtiovarainministeriölle
valtiovarainministerio@vm.fi
hannu.koivurinta@vm.fi
sari.keinanen@vm.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 13.3.2017 VM/535/03.01.00/2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Hansel Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt viitteessä mainitulla lausuntopyynnöllä lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Hansel Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.

HUS kiittää mahdollisuudesta lausua ja antaa asiassa seuraavan lausunnon.

Lakiehdotus Hansel Oy:n tehtävien laajentamisesta liittyy vireillä olevaan sote- ja maankuntauudistukseen. Uudistuksen aiemmissa vaiheissa kaavailtiin valtakunnallisen maankuntien palvelukeskuksen perustamista hankintoihin ja logistiikkatoimintaan. Maakunnat olisivat olleet velvollisia käyttämään valtakunnallisen palvelukeskuksen palveluja. HUS kritisoi lakiehdotuksista antamassaan lausunnossa voimakkaasti ajatusta hankintojen valtakunnallisen palvelukeskuksen perustamisesta etenkin kahdesta syystä. Terveystieteiden hankinnat edellyttävät vahvaa hankintojen kohteen tuntemusta ja tämän vuoksi terveydenhuollon hankintoja tulee toimeenpanna tiiviissä yhteistyössä loppukäyttäjien ja käyttäjäasiantuntijoiden kanssa. Terveystieteiden hankintatoimen päämääränä on kuitenkin mahdollistaa perustehtävän tehokas ja turvallinen hoitaminen eikä optimoida omaa toimintaansa. Terveystieteiden hankintatoimen eriyttäminen valtakunnalliseen yksikköön saattaisi vaarantaa yhteistyön klinisten asiantuntijoiden kanssa ja johtaa laadullisesti heikompaan lopputulokseen. Lisäksi terveydenhuollon hankintoja on maassa jo vahvasti keskitetty erityisvastuualueittain yliopistosairaaloiden ylläpitämiin hankintoihin yksiköihin. Epäselvää on, olisiko keskittämällä enää ollut saavutettavissa lisäsäästöjä. Sote-hankintojen keskittämällä saatava hyöty ei kasva lineaarisesti hankinnan koon kasvaessa, koska hankinnan alueellinen laajeneminen tekee prosessista samalla myös monimutkaisemman ja vaikeammin hallittavan. Riskinä hankintojen laajemmasta keskittämisestä olisi ollut ainakin kilpailun vaarantuminen, koska nämä alueelliset sairaanhoitopiirien hankintayksiköt edustavat yhdessä ylivoimaisesti suurinta osaa suomalaisen julkisen terveydenhuollon hankinnoista. Palvelukeskuksen perustamisen taustalla olleet oletukset merkittävien volyyymi- ja erikoistumisetujen saamisesta sairaanhoitopiirien hankintatointa keskittämällä eivät siis pidä paikkansa.

Verrattuna aiemmin esillä olleeseen valtakunnalliseen hankintojen palvelukeskukseen HUS pitää erittäin myönteisenä nyt esitettyä ratkaisua Hansel Oy:n potentiaalisen asiakaskunnan laajentamisesta kattamaan myös maakunnat ja kunnat. Sellaisissa hankintaryhmissä, joissa kyseiset tavarat ja palvelut ovat laajasti julkisen sektorin käytössä eivätkä kohdistu yksinomaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle, voidaan oletettavasti saavuttaa vielä uusia skaalaetuja ja tehostaa edelleen hankintoja. Esimerkkinä tällaisista hankintaryhmistä voivat olla matkustuspalvelut, sähköenergia tai yleiset hallinnon konsultointipalvelut.

HUS pitää kuitenkin tärkeänä koko julkishallinnon hankintatoimen toimivuuden kannalta sitä, että työnjako Hansel Oy:n ja maakuntien omien hankintayksiköiden välillä on selkeä. Ottaen huomioon edellä todetun käyttäjäasiantuntijoiden merkityksen terveystalouden kilpailuttamisessa toimiva työnjako toteutuisi siten, että Hansel Oy voisi vastata yleisesti julkisen sektorin käyttämistä tavaroista ja palveluista ja maakuntien omat hankintayksiköt vain sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla käytetyistä tavaroista ja palveluista. Tämä toteuttaisi luontevaa erikoistumista toimijoiden välillä. Sosiaali- ja terveydenhuollon tavaroiden ja palveluiden hankinnan keskittäminen harvempaan kuin viiteen hankintayksikköön aiheuttaisi vääjäämättä markkinavaikutuksia ja vaarantaisi toimivan kilpailun, koska yliopistollisten sairaanhoitopiirien hankintayksiköt ovat jo nykyisellään merkittäviä ostajia omassa segmentissään. Työnjaosta pitää joka tapauksessa sopia ennakoivasti Hansel Oy:n ja maakuntien kesken.

HUS pitää tärkeänä sitä, että Hansel Oy:n palvelujen käyttäminen säilyy maakunnille vapaaehtoisena ja että kukin maakunta voi optimoida oman hankintatoimensa. Maakunnan kannalta kyseessä on "make-or-buy" -ratkaisu: jos Hansel Oy voi tuottaa tietyn hankinnan vähintään yhtä laadukkaasti kuin omana työnä ja pienemmin kustannuksin, on luontevaa ja järkevää hyödyntää yhtiön palveluja. Vastaavasti jos keskitetyn palvelun käyttö johtaisi epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen (esim. lääkehankintojen laajempi keskittäminen hävittäisi kilpailun Suomesta), voi maakunta päättää huolehtia kyseisestä hankintaryhmästä itse. Tämän asian selkeyttämiseksi esitämme, että lain 3 § n 1 momentin viimeinen virke ilmaistaan konditionaalissa: "Yhtiön asiakkaita voivat lisäksi olla [...]".

Nykyiset sairaanhoitopiirien yhteishankintayksiköt ovat huolehtineet koko julkisen terveydenhuollon tavara- ja palveluhankinnoista. Paitsi kustannussäästöä, on tällä parannettu palveluketjujen sujuvuutta ja edistetty myös potilasturvallisuutta, kun sekä erikoissairaanhoidossa että perusterveydenhuollossa on ollut yhteinen tarvike- ja palveluvalikoima käytössä. Nyt lausunnolla olevassa lakiehdotuksessa jää epäselväksi se, onko maakunnan omistamien sote-keskusten mahdollista hyödyntää Hansel Oy:n palveluja. Yhtenäisen tarvikevalikoiman turvaamiseksi maakunnan alueen terveydenhuollossa laissa pitää ehdottomasti todeta myös julkisomisteisten sote-keskusten eli maakunnan tytäryhtiöiden mahdollisuus hyödyntää Hansel Oy:n palveluja.

Lain 5 §:n tiedonantovelvollisuuden laajuus ja merkitys jää epäselväksi. Lain sanamuodoista voi saada kuvan, että kaikkien Hansel Oy:n olemassaolevien ja potentiaalisten asiakkaiden tulisi toimittaa kyseiset tiedot oma-aloitteisesti ja omalla kustannuksellaan Hansel Oy:lle. Tällaista veloitetta ei tule säätää. Mikäli katsotaan tarpeelliseksi säätää Hansel Oy:lle velvoite kerätä julkista sektoria koskevaa hankintatietoa, tulee tämän ehdottomasti tapahtua yhtiön kustannuksella. Tietojen antamisesta ei saa aiheutua ylimääräistä työtä maakuntien hankintayksiköille, ja tietojenantovelvoite olisi näin perusteltua rajata koskemaan Hansel Oy:n asiakkuuksien kautta syntyneitä tietoja. Aiheellista olisi myös lain perusteluissa selvästi tarkemmin kuvata, mihin tarkoituksiin kyseisiä tietoja on tarkoitus käyttää ja myös ottaa kantaa kerättyjen tietojen julkisuuteen.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Aki Lindén
toimitusjohtaja

Lauri Tanner
hallintojohtaja